

MİRZA ALİ EKBER SABİR'İN GORU URAM ŞİİRİ (1)

Dünya Hiciv Üstatlarından: Mirza Ali Ekber Sabir'in, ünlü Goru uram şiiri

Fatma Aras'ın açıklamalarıyla:

Mirza Ali Ekber Sabir, (d. 1862-ö.1911) Türk Azerbaycan edebiyatının önde gelen şairlerinden biridir. Hicviyesi, ironisi ile ünlü olan şair, aynı zamanda, Azerbaycan ve tüm Şark Edebiyatı'nda, yeni mizahî şiirin, satirik akımın kurucusudur. Şiirlerinde Türk dili'ne önem veren şair, aynı zamanda toplumcu bir şairdir. Azerbaycan Edebiyatı tarihinde ilk millî şair sayılan Sabir dünyada da taşlama ustalarının arasında yer alır.

Mirza Ali Ekber Sabir çocuk yaşlarda şiire ilgi duyar. Seyit Azim Şirvani'nin açtığı özel okula gider ve yine onun teşviki ile şiir üstünde çalışır. Gençliğinde Aşkabat, Buğara, Horasan, Merv, Nişabur, Sebzevarl Sebzar, Semerkant, gibi zamanın dünyaca ünlü birçok kültür ve medeniyet merkezini gezer. Bu gezilerde gördükleri, onun gönül sızılarının ve siyasi konulu şiirlerin ana yurdu olur. 1905 yılına kadar gazel, kaside, mersiye tarzında şiirler yazar. Şairin basında çıkan ilk şiiri 1903 yılında "Şarki Rus" gazetesinde yayımlansa da, 1905 yılında "Hayat" gazetesinde yayımlanan "Beynelmilel" şiiriyle okuyucu kitlesinin dikkatini çeker. Sabir'in yergi şiirleri, sadece Azerbaycan'da değil, Türkiye'de, İran'da ve bütün Orta Asya'da yankı uyandırmıştır. Yergileri kitaplaşmadan "Molla Nesreddin" dergisinde yayınlanmıştır. Şairin ilk kitabı ölümünden sonra "Hophopnâme" adı altında yayımlanmıştır. "Hophop" Sabir'in yaşarken kullandığı takma addır.

"Goru uram" şiiri Türkçe Azerbaycan şivesiyle yazılmış, zamanımıza göre sade, konuşma havası içinde bir şiir... Bu şiir üzerinde beni düşündüren büyük faktör şairin öngörüsüdür. Duyarlık bakımından dinsel bağnazlığa yapılan bir taşlamadır. Şiirin ömrü, bir asrı geçkin olmasına rağmen tam da bugün için yazılmış gibi... "payi piyade (yürüyerek) düşürem çöllere/ arimügilan (dev dikenler) görürem goru muram (korkmuyorum)"dizesiyle başlayan bu şiirin bütününe bakıldığında; şair çölde, denizde, dağda kısacası doğada var olan her türlü beladan korku duymadığını belirtiyor. Çünkü bunlar somut ve doğaları belli, nasıl davranacağını da... Duygu yoluyla gördükleri, hissettikleri, dokundukları deneyim algısıyla; korkunun yok olmasını sağlıyor. "bu kürei arzda men mütesar(sözün kısası) /mütelif elvan(değişik ırklar) görürem goru muram" dizeleriyle insanın insan olma güzelliğine değiniyor.

(devamı yarın..)